

Sobre la parentela lingüística i l'etimologia d'aquest nom hi ha encara, entre els topònims de l'Antiguitat, altres indicis que ho reforcen. Noms antics en ALB- abunden des d'antic al voltant d'aquesta zona, si bé no tots són tan segurament líguero-sorotàptics, sinó en part dins la zona grisa amb el grup cèltic o para-cèltic: els que hi documenta Holder, com *Albici*, *Albeta*, *Albocola*, són innombrables; també hi ha *Albis* i *Albisia* (probable base del nostre *Albesa*), *Albinnum* (on *-inum* ja ens duu cap al lígur no cèltic) i *Albincus* ¹⁰ *Mons* del Puy-de-Dôme; no crec que tingui raó en etimològitzar l'hidrònim *Albenoche* de la Hte. Savoie, com *ALBINCA, però deu venir de -NOSCA o -ROSCA, de terminació manifestament lígur, car *Albariouscus* figura en un doc. de 739 del Cart. de Gren., que Holder proposa identif. amb llocs dels Htes. Alpes (I 79, III 549).

Tot això almenys corrobora el caràcter sorotàptic o celtoide del nostre *Albincaunum*. Estrabó suggereix una pista encara més concreta: *Albingaunum* el creu compost amb *Ἰγγαυνοι*, que designaria segons ell els habitants d'aqueixa ciutat lígur (Holder I, 84-85, III 555-6), nom que hi entraria en composició amb *Ἀλβιον* o *Ἀλβια*, nom primitiu dels Alps marítims de Ligúria. I això sembla rebre una contraprova en la forma etimològica de *Ventimiglia*, la vileta fronterera ítalo-francesa, que fou ALBINTIMILLIUM, -LIA, compost amb el mateix ALBION i el nom *Ἰντεμέλιον* que ell li dóna. D'Arbois de Jubainville, tot estant d'acord que tot això és lígur, defineix els *Ingaunes* com 'els encletxats entre Gènova i els Apenins'. No ens cal a nosaltres acabar d'aclarir els dubtes en l'etimologia i localització dels *Ingaunes* i d'*Albingaunum*; ens basta per al nom català, la comprovació consumada del caràcter líguero-sorotàptic d'aquest nom.

Assenyalo aquí un nom rossellonès antic del qual només tinc dades imprecises: «extra portale quod dicitur de N^o *Albencha*» a. 1276 (*InvlC*, S. 45, s. v. *portal*); no ens explica Alart d'on és el doc. ni podem acabar de precisar si és realment NP o NL; si fos això podríem sospitar-li identitat amb el NL segarrenc (en el S. XIII ja la *ze* i la *za* eren homòfones en el Ross.); si fos NP (passat que sigui post-toponímic) fóra més fàcil suposar que sigui NP germ. (arrel ALB- germ. ben coneguda, i són freqüents les formacions germ. en -ING, però caldria que fos un NP femení).

¹ Probablement *Puimineros* = *Puig meners*, puig de les mines.

ALBERA

Bàsicament és el nom de la serra que separa l'Emp. del Ross., des del Portús cap a la mar.

PRON. POP. *l'albéra*, oït així a tots els pobles del peu de la muntanya en els dos vessants; si bé amb caràcter menys general per la banda empordanesa (on també s'usen termes més vagues, com «muntanyes de Requesens etc.»); però també oïm «la muntanya de *l'albéra*» a Roses, 1958 (XLV, 111).

DOC. ANT. «In monte *Albaria*» 850 (Alart, BSAL

PyrOr. x, 308); «ad montem *Albarie*» a. 875, doc. de l'esgl. d'Elna (*Hist. Lgd.* v, 1504); «de parte *Albarie* --- flumen Tecco ---» 941 (Coll. Mor. iv, f° 25); «Villa Tagnano, qui est ad radicem Montis *Albarica*» 972 (id. xi, 45); «Villanova, qui est ad radicem montis *Albarie* --- Paciano ---» 975 (id. xi, 157); «Villanova qui est in radice montis *Albarie*» 996 (Coll. Mor., veg. s. v. *Roter*); «hominibus de *Albera*» 1172 (Coll. Moreau LXXVII, 180).

¹⁰ Des d'antic, també es concretà en el nom del municipi d'*Albera*, amb les esglésies parroquials de Sant Martí i St. Joan d'*Albera* (amb aquest paper jo l'he sentit a la rodalia usat sense article), situades prop dels cims occidentals d'aqueixa serra. Amb aquest valor ja es troba «Sti Iohannis de *Albera*» des de 1089, i segons Ponsich es repeteix en la forma *Albera* sovint des de 1163, *Albariis* 1188.

Modernament també l'ús local és *Albera* en singular: «a Empurdà, a Requesens y tota la montanya de *Albera*» 1603, Jer. Pujades, *Dietari* I, 242. Dels escriptors i gent rossellonesa ho llegim i oïm generalment en singular (J. Seb. Pons etc.); però per analogia de les Corberes, s'ha estès bastant parlar de «les *Alberes*»; que llavors molts ho estenen a tot el trajecte de Serra Pirinenca limítrofa del Vallespir fins al meridià Camprodon-Cerdanya. Això sobretot entre els escriptors del català central; però també ho han fet alguns rossellonesos: «aquí són les aspres Corberes / --- / com un llarg rideu blau s'estenen les *Alberes*» Saisset, *Catalanades*, 177. Derivat d'això un ross. *vent d'albé* que amb el sentit de 'vent de llevant' registra Grandó (*Misc. Fabra*, 180).

Nom amb paral·lels en altres llocs: *Albières* mun. del c^o de Mouthoumet, a l'Aude, que Sabarthès ja troba documentat *Albiere* 1183, *Alberis* 1252 etc.

L'ubéra mas del Gironès en te. de Biert (XLIV, 126).

L'etimologia està certament en un derivat del llatí ALBUS, o indoeur. ALBĦOS 'blanc'. Si volem concretar més ens haurem d'accontentar amb respostes aproximades i en part discutibles o incertes. Pot ser un derivat de l'adj. llatí, amb el sentit bàsic de muntanya blanquinosa, ja pel fet d'estar coberta sovint de neu, en tot o en part, en bona part de l'any; o bé pot ser un de tants derivats de l'arrel indoeuropea, amb un significat anàleg, o bé provinent del cèltic o el sorotapto-lígur, com els que aplega Holder (I 84ss., III 553ss.) en fonts de l'Antiguitat; en fi també pot venir d'això indirectament: com a formació en -IA: *ALBARIA, derivat col·le. del pre-rom. i ll. tardà ALBĦRUS 'àlber', arbre que abunda certament en els dos vessants d'aquesta serra.

⁵⁰ És dubtós en canvi si hi hem d'identificar o no el nom d'una vella masia prop de l'església parroquial de St. Feliu de Buixalleu (deformat en forma bàrbara com *Alberca* en el mapa IGC). En els llocs vaig oïr a uns «Ca l'*Albera*», i a un altre *l'albéra*: aquest era un vell inf. arrelat allí, i d'aquest ho tinc anotat amb *é* ben oberta, dels altres no tant. Si fos amb vocal tançada ho identificaríem amb el nom comentat. Però si és amb *è*, com semblà més segur, no pot ser, i segurament, hi haurem de veure un NP germ., format amb